

Հիլիք ԿԻՐԱԿՈՍՅԱՆ

ՆՈՐԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ PR-Ի ԼԵԶՎՈՒՄ

Հայտնի է, որ լեզվի բառային կազմի շարունակական փոփոխությունը, ի թիվս այլ գործոնների, անմիջականորեն պայմանավորված է հասարակության ներսում ընթացող զանազան տեղաշարժերով՝ քաղաքական, տնտեսական, մշակութային և այլն, որոնք առավելապես իրենց արտացոլումն են գտնում լեզվի բառային կազմում: Բառային կազմն ամենից առաջ հարստանում է նորաբանությունների հաշվին: Այսօր՝ հատկապես վերջին տասնամյակում, մեր լեզուն հարստացել է հազարավոր նոր բառերով, որոնց բառակազմական-կաղապարային քննությունը, անշուշտ, նոր շերտեր է բացում հայերենի բառակազմական հնարավորությունների ուսումնասիրության խնդրում: Ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ վերջին շրջանի նորաբանությունները լայնորեն ներկայացված են պարբերական մասումի էջերում:

Մենք նորաբանություններ ենք համարում իին բառերին նոր որակներ հաղորդելը, բառակերտման նոր միջոցները, բառակազմական առկա կաղապարներով նոր բառերի ստեղծումը, փոխառությունն ու պատճենումը: Լեզվաբան Էղվարդ Աղայանի կարծիքով՝ «Ամեն մի նոր բառ՝ սեփական թե փոխառյալ, նախապես հանդես է գալիս որպես նորաբանություն»:¹ Ընդունված է տարրերել նորաբանությունների երկու տեսակ՝ լեզվական և անհատական կամ հետինակային:² Ինչպես հայերենի գարգացման ողջ ընթացքում, այդպես էլ ժամանակակից հայերենում նոր բառերի առաջացումը տեղի է ունենում երկու ճանապարհով՝ արտաքին և ներքին: Արտաքին ուղին փոխառություններն են, իսկ ներքին ուղին՝ բառարդումն ու ածանցումը: Այսօր առավել քան ակտիվ գործում է «զեզվում եղած բառերի բառակազմական կաղապարներով նոր բառերի կազմնան»³ գործնթացը, ինչպես՝ ՃԵպայց. «Էղվարդ Նալբանդյանի հետ առանձին ՃԵպայց նախատեսված չէ» /www.panorama.am, «Ստեփանակերտում նախարար Էղվարդ Նալբանդյանի ՃԵպայց նախատեսված չի եղել», 25.11.2011թ./, արտաքին. «Ակնհայտ է, որ արտարժույթի այս տատանումները մեր անառողջ տնտեսության արտացոլումն են» /www.7or.am, զագար/ն/ածողով/. «Բնավ պատահական չէ, որ զագարաժողովների միջև տասնամյա ընդմիջումը համընկավ աշխարհում Ռուսաստանի դիրքերի վերանվաճմանը, որոնք բուլացել են Խորհրդային Սիոնթյան փլուզմանը հաջորդած տարիներին» /«Առավոտ», «Գագարաժողով՝ հանուն զագարաժողով», 26.11.2010թ./, «Մերժ Սարգսյանի մասնակցությամբ 2008թ. Բոլխարեստյան հանդիպումից սկսած երեք տարի շարունակ ՆԱՏՕ-ի զագարաժողովը իր հոչակագրերով անդրադարձել էր ԼՂ հակամարտության կարգավորմանը» /ՀԺ, «Հայ ազգային կոնգրեսը դատապարտում է Մերժ Սարգսյանի կողմից ՆԱՏՕ-ի զագարաժողովը բոյկոտելու որոշումը», 25.11.2010թ./, սղաճային. «Հնարավոր է, մենք գործ ունենք նոր երևույթի, ըստ եռյամ՝ սղաճային գլորալիզացիայի հետ, որի հետևանքով երկրներում սղաճի կառուցվածքներում կտրուկ աճել է արտաքին քաղաքությը» /«168 Ժամ», «Սղաճային գլորալիզացիա», 21.12.2009թ./, հանրահավաք. «Եախագահական ընտրությունների ընթացքում և մանականդ մարտի 1-ի սպանությունը արտակարգ դրության հայտարարություն հետո զանգվածային քաղաքական հալածանքները, բացի ընդրիմադիր գործիներից, տարածվել են նաև ընդդիմության համակիրների և անզամ հանրահավաք-

¹ Էղ. Աղայան, Ընդհանուր և հայկական բառագիտություն, Եր., 1984, էջ 169:

² Տե՛ս Ս. Մելքոնյան, Ակնարկներ հայոց լեզվի ոճարանության, Եր., 1984, էջ 157-158:

³ Վ. Առաքելյան, Ա. Խաչատրյան, Ս. Էլոյան, Ժամանակակից հայոց լեզու, հ. 1, Եր., 1979, էջ 235:

Աերի սովորական մասնակիցների վրա»/ ՀԺ, «Լևոն Տեր-Պետրոսյանի ելույթը՝ սեպտեմբերի 23-ի համբահավաքում», 24.09.2011թ./, **աղյուսացում**. «*Սկզբացում* անվանված ընթացքը կարելի է անվանել նաև անցում գաղթականից՝ աքտորյալի, չսոցիալականացվածից դեսպի սոցիալականացված «փոքրամասնություն» կամ հիմքիացում» /«Առավոտ», «Ազգային ինքնությունը բախման և երկխոսության գործընթացներում», 23.07.2011թ./, **եվրասալյանույան**. «Պիտեր Սեմների. Հայաստանի եվրատականության ինտեգրումը շարունակվելու է՝ անկախ սահմանների բացումից» /www.hraparak.am/**, «Ինտեգրումը շարունակվելու է»**, 03.06.2011թ./, **գաղափարայնացում**. «Մերօրյա քաղաքական կյանքում այս առումով անհրաժեշտ են իրական քարեփումներ: Ասել է թե՝ երիտասարդների գաղափարայնացում և գաղափարների իրացում» /«168 ժամ», «Կուսակցությունների երիտասարդացում և երիտասարդների կուսակցականացում», 29.11.2006թ./ և այլն: Բերված նորակազմություններից մի քանիսի համար /արտարժույթ, համբահավաք/ կարող ենք փաստել, որ ընդհանրացող կարգի են, այսինքն՝ «կարճատև թե երկար ժամանակամիջոցում, անընդհատ կրկնվող գործածությունների հետևանքով անցնում են բառապաշտիքի գործուն շերտին և հենց դրանով էլ դադարում նորարանություն լինելուց»⁴: Հաճախակի գործածության շնորհիվ դրանք կարող են ամրագրվել լեզվի ակտիվ բառաշերտ, ինչպես՝ **բարձրածայնել**. «Չենք կարողանում բարձրածայնել» /«Առավոտ», «Համաճարակի մասին լուս են «Երկիրը փրկելու համար»», 23.07.2011թ./, **գնած**. «...որպեսզի ընդհանուր գնածը, կախված ապրանքատեսակների սպառնան ծավալներից, չգերազանցի 5.5 տոկոսը»/ ՀԺ, «Անվերահսկելի գնած», 23.10.2010թ./, **այլայնուի**. «Մեր պայքարը խորհրդային այլայնությունների պայքարի նկատմամբ մի շատ մեծ առավելություն ունի՝ մեր համախոհների թիվը շատ մեծ է, անմեղագործելի մեծ, այնքան մեծ, որ սերժանտացման ընթացքը կարելի է կասեցնել» /ՀԺ, «Այլայնությունների պայքար», 13.01.2011թ./, **սոորագրահավաք**. «Թոշկանի համար սոորագրահավաք է սկսել. Զրվեժի մոտ շորջօրյա հերթապահությունը շարունակվում է»/ www.hraparak.am/**, «Թոշկանի համար սոորագրահավաք է սկսվել»**, 28.10.2011թ./ և այլն: Նորարանությունների մեջ, ինչպես և սպասում էինք, գերակշռում են կազմությանք բարդ բառերը:

Նորարանությունները, նորագույն հապավումները, բառային պատճենումները, նաև փոխառությունները վկայում են մեր կյանքում առկա նոր երևույթների, հասկացությունների գոյության մասին, որին բնականարար հաջորդում է դրանց անվանումների ստեղծումը: Ավելի հաճախ մամուլի միջոցով են այդ բառերը ներմուծվում կենդանի լեզվի բառապաշտ և ինչ-որ տեղ թելադրվում են հասարակության տարրեր խավերին: Հաճարական նորարանությունների գերակշռող մասը ձևակրկում, ստեղծվում է ինչպես հրապարակախոսության, այնպես էլ քաղաքական PR-ի լեզվում: Դրանք ստեղծվում են մի դեպքում՝ բառապաշտիքի բացը լրացնելու, մեկ այլ դեպքում՝ ոճարտահայտչական նպատակներով:

90-ականներին հայոց լեզվում խիստ մեծացավ փոխառությունների հոսքը: Դա պայմանավորված էր քաղաքական կյանքում, տնտեսության, մշակույթի բնագավառներում, ինչպես նաև հանրային սոցիալական կողմնորոշման մեջ տեղի ունեցած փոփոխություններով: Երկիրի քաղաքական կյանքում սկսեցին հարմարվել նոր հասկացություններին՝ պրեզիդենտ /նախագահ/, պառլամենտ /խորհրդարան/, սփյուռք /խոսնակ/, էլեկտորատ /ընտրազանգված/ և այլն:

Օտար եզրույթները տիրապեսող դարձան գիտության և տեխնիկայի առաջտար ոլորտում՝ ֆայլ, փեյզեր, ֆաքս, մոնիթորինգ, առողիտ, հոլդինգ, ինվեստիցիա,

⁴ Էղ. Աղայան, նշվ. աշխ., էջ 170:

բրոքեր, դիլեր և այլն: Մշակութային ոլորտ թափանցեցին այնպիսի բառեր, ինչպես վեսթեռն, թրիլեր, սերիալ, հիթ, շոումեն և այլն: Արագ փոխվեց կենցաղային խոսքը՝ համարվելով ոչ հայկական անվանումներով՝ սնիկերս, համբուրգեր, չիպսուրգեր, սփրայք և այլն: Նորագոյն փոխառություններ են անհմացին, բիզնես ֆորում, բիզնեսմեն, բռնժ, գլոբալիզացիա, եվլո, իմիջ, լորրի, կինոքիենալի, հակեր, մենեջմենք և այլ բառերը:

Օրինակներից նկատեի է, որ նորագոյն փոխառություններում առկա են ինչպես միարար կազմություններ՝ եվլո, իմիջ, իզզոյ, հիթ և այլն, այնպիս էլ երկրառ՝ բիզնես լեռնի, շոում բիզնես և այլն: Փոխառյալ բառերի մեծ մասն ունի հայերեն համարժեքներ, սակայն ոճավորման նպատակով մասնությունը տալիս է օտար բառերին: Օրինակ՝ թերթերը գրում են լեզիսիմ, թեև առկա է դրա հայերեն համարժեքը՝ օրինակ, կազինո՝ խաղատան փոխարեն և այլն:

Փոխառյալ նորարանությունների շրջանակում ուրույն տարատեսակ պետք է դիտել ներքին փոխառությունները կամ ներքափանցումները արևմտահայերենից, ինչպես՝ մարտավարություն, ուզմավարություն, արհեստավարժ, կարգախոս և այլն: Արևմտահայերեն կազմություններն առավելապես զայխ են փոխարինելու խորհրդային շրջանում մեր լեզվում տարածում գտած օտար համարժեքներին /մարտավարություն-տակտիկա, ուզմավարություն-ստրատեգիա, արհեստավարժ-պրոֆեսիոնալ, կարգախոս-լոգունգ և այլն/: Ժամանակը ցույց կտա, թե դրանցից որոնք կկայունանան: Իբրև փոխառությունների և նոր բառերի առաջացնան պատճառներ կարելի է բվարկել հետևյալները.

Դրանք առաջանում են որպես հասարակական կյանքում ի հայտ եկած նոր իրողություններ, նոր առարկայի, նոր հասկացության անվանում /նարքետինգ, գենոֆորիա/:

• Նոր բառի կարճառողությունը /իմիջ, սերիալ/:

Քառապաշտի փոխառյալ շերտում փոխառությունների յուրացման առանձնահատկությունների տեսակետից ուրույն տարատեսակ են դիտվում պատճենումները, երբ փոխառվում է ոչ թե բառը, այլ կազմության կադապարը.⁵ Տարբերում են պատճենումների հետևյալ տեսակները՝ բառակազմական /բառապատճենում/, երբ կատարվում է օտար բառի բարգմանություն ըստ ձևույթների՝ գերիսանութ-supermarket, իմաստային, երբ փոխառվում է բառի փոխարերական իմաստը /կառույց-հաստատություն, գերատեսչություն-ռուսերեն ստրկուր-ից, կիսապատճենումներ, երբ բարգման վում է բառի միայն մի մասը /նակրոտնետություն-մակրօքոնոմիկա/:

Քաղաքական PR-ի լեզուն գերազանցապես հարուստ է խոսքի հասարակական հնչելությունը, բարմությունը, հրատապությունը և այլ որակային հատկանիշներ ապահովող անհատական կամ հեղինակային բնույթ ունեցող նորարանություններով: Կան նորարանություններ, որոնք չունեն կրկնվող գործածություն: Դրանք դիպվածային (օկազիոնա) բառեր են, որոնք պատկանում են մեկուսացած նորարանություններին⁶: Այս բառերը խոսքում ավելի շատ ոճական, գեղարվեստական նպատակադրումով են գործածվում, քան անվանդական: Հատկանշական է, որ այս կարգի նորարանությունները «խոսքային տվյալ իրավիճակում նյութի թելադրանքով կամ հեղինակի

⁵ Տե՛ս Հ. Պետրոսյան, Հայերենագիտական բառարան, Եր., 1987:

⁶ Նույնական:

որոշակի նպատակադրումով՝ խոսքն ավելի համոզիչ, պատկերավոր դարձնելու համար»⁷ ստեղծված նոր բառերն են:

Դիպվածային բառերն ստեղծվում են ինչ-որ դեպքի, իրադարձության անմիջական ազդեցությամբ, դիպուկ են, սրամիտ և նպաստում են խոսքի արտահայտչականությանը, ինչպես՝ իշխանագոր, իշխանակրացած, իշխանատակ. «Եղ ո՞ր տականքը համարձակվեց Ազատության սուրբ հրապարակը Թատերական կոչել:

«Հա՛, իշխանագոր տականքը, իշխանատակ հեռուստարձնկերությունները, իշխանակրացած լրագրողները» /ՉԻ, «Եղի մերոնք, որ ծախու չեմ», 16.07.2008թ./, վազրաբոիչ, սյունաարծվասլաց, տրեխտ-հանգանակ. «Ե՞ լ ինչ հրաշքներ գործի խեղճ վարչախումը, որ հավատանք նրան՝ ընդունելով երկրորդ սերնդի վազրաբոիչ մեր նոր կոռնի, արտաքին նախաձեռնողական սյունաարծվասլաց մեր նոր հավատքը, Գյումրվա դիիշանյան տեխնո-բանկային մեր նոր տրեխտ-հանգանակը... Ըստ իս, եղածն էլ բավարար է.Աստված «Ե՛ լ բերարից ազատի»/ՀԺ, «Պա չը մ օպիում դյա նարոդա», 06.05.2009թ./: Այս բառերն ստեղծվել են հասկացությունների բովանդակային, հատկանշային կողմերը ճիշտ, անհրաժեշտ նրերանգներով արտահայտելու, խոսքի բովանդակային և արտահայտման ձևերի համապատասխանության հասնելու նպատակով: Մրանցում իշխում է զգայական վերաբերմունքի արտահայտությունը:

Ավելի հաճախ մենք ականատես ենք լինում լեզվում արդեն իսկ եղած բարդության բաղադրիչներից մեկի փոփոխությամբ նոր բառի ստեղծման, ինչպես, օրինակ՝ կայֆարու՝ հացադրու՝ նմանողությամբ, փողամուղ՝ գազամուղ, ոչընտիր՝ նոյրնտիրի, քավորազրկում՝ ազատազրկումի և այլն:

Կայֆարու. «Երանի՝ բաիլանդցիներին, մոլորկացիներին, վրացիներին և բոլիվիացիներին: Խոսրո ամենին էլ մեզ գոնե ջրցան մեքենաներով ցրելու երազանքի մասին չէ կամ թէ՝ Սաշտոցի պողոտայում նախագահականից հանած աքոնները քշելու: Ոչ էլ՝ Սերժ Սարգսյանից հացադրու ենք պահանջում, գոնե, գոնե՝ կայֆարու» /ՉԻ, «Թալանել են փոխնախարարի աներոջն ու զրքանչին», 15.04.2009թ./, ծառաջարդ. «Լուլա մարգում ներկային զյունախարար Արամայիս Գրիգորյանը, իր «Հայանտառ» պետ Մարտուն Մաքրոսյանը անտառների հունձ են իրականացնում: Այո՛, սա ծառաջարդ է, որ այս բափով և հայրենիքի հանդեպ անասունի այս վերաբերմունքով դեռ նախկին զյունախարար Դավիթ Լորյանն էր սկսել» /ՉԻ, «Հայ հեղափոխական ծառաջարդ», 20.12.2008թ./, փողամուղ. «Հենց 2010 թվականի բյուջեի քննարկումների ժամանակ էլ դաշնակներն իրենց մաշկի վրա զօգացին կուալիցիայից վնասները՝ նրանց հստակ ցոյց տվեցին, որ նախարարական փողամուղներից բացի՝ նրանք զրկվել են նաև «ատլատներ» գրապաներու իրավունքից» /ՉԻ, «Սերժված և ընդունված «ատլատների բյուջե», 19.03.2010թ./, ոչընտիր. «Վերջն ասած էն ա, տղե՛րք ջան, որ ձեզ եսիմ ինչի տեղ դնելուց առաջ ուշադիր կարդացե՛ք հոգեբանական գրականությունը, որ ձեզնից շատերի խնդիրները վաղուց նկարագրված են, անկախ նրանից՝ ոստիկան եք, թե ոչընտիր նախազան»/ՀԺ, «Մինչև ուսատ գալը», 23.04.2011թ./, քավորազրկում. «Ինչ խոսք, քավորազրկման միջոցով Վիկտոր Դալլաքյանի հանդեպ իրականացված քաղաքական այս դաժանագույն հաշվեհարդար-վենդետան կարող էր դառնալ մի հրաշալի կատակերգության սյուժեն» /www.lragir.am, «Քավորի քաղաքական ապտակը», 16.09.2010թ./ և այլն:

Քաղաքական PR-ի լեզվում հանդիպում են նորակազմություններ, որոնք ստեղծված են հատուկ անուններից՝ սկրաֆորիա. «Սա «սկրաֆորիայի» յուրօրինակ դրսություն է բուրքերի մոտ, որն այնտեղ ձևավորվել է Սկրի պայմանագրի կնքման հետևան-

⁷ Լ.Եղեկյան, Ոճագիտություն, Եր., 2003, էջ 140:

քով» /www.7or.am, «Նախաձեռնողականության» հաշվեկշիռ», 20.12.2009թ./, գեղամ-յամիզացիս. «Ժամանակն է, որ Հայաստանի քաղաքական բառապաշարում նոր տերմին հայտնվի՝ գեղամյամիզացիս» /ԶԻ, «Գեղամյամիզացիոն գործընթացներ», 8.06.2009թ./, փարաքարափակիչ. «Վերջերս էլ Մոսկվայից ձեռնունայն է վերադարձել և Սամվել Նիկոյանի հաճճամտողվիմ գործնականում բան չի ներկայացրել փարաքարափակիչ Արամ Կարապետյանը» /«Դրավունք», «Զարմանք», 22.11.2011թ./:

Գործածական են –իկ նվազափաղաքշական վերջածանցով կազմությունները՝ հեգմական ինաստոով, ինչպես՝ նախարարիկ. «Դա իինգ-վեց ամսյակներով պաշտոնավարող նախարարիկներին ու իրենց գործում ձախողված գործիչներին գովազդելու նպատակ ունի, քանզի խորիրդանիշներն անձնափորվելու են» /www.hraparak.am, «Չատ ուրախն է մեր կյանքը», 25.06.2009թ./, պատգամավորիկ. «Սոնկազն ակնկալվում էին մանր–մունք պատգամավորիկների երերային գօվիտոցներ»/www.tert.am, «Մեր տխուր և անգույն քաղաքականությունը», 17.03.2012թ./:

Որոշ նորարանություններ կերտված են խոսակցական բառաշերտին բնորոշ կաղապարներով ու միջոցներով, օրինակ՝ -/ա/ցու վերջածանցով՝ քաղաքապետացու. «Քաղաքապետացու Վ. Բարսեղյանը այնքան է կառչած իր արողից, որ այսպիսի մի կարգ է հաստատել քաղաքում. ով պատերից պատռած կտանի մյուս թեկնածուների նկարները, կվարձատրվի 200 դրամով» /«Դրավունք», «Ուշ մի պատռած նկար տանի, կստանա 200 դրամ», 22.10.2011թ./, կամ -ուիկ վերջածանցով՝ երկրապահուիկ. «1998-ին Հ.Նարդայանը շատ արագ կողմնորոշվեց ու «քռավ» «Հանրապետության» գնացքից՝ համալիւրվ «Երկրապահ» խմբի շարքերը՝ դատնալով ակտիվ «Երկրապահուիկ» /ԶԻ, «Հա՛ն պատգամավոր է, հա՛ն վաշխառու տիկին», 24.12.2005թ./:

Նորարանությունների շարքում PR-ի լեզվում բավականին լայն գործածություն ունեն, այսպես կոչված, բառապատճենումները: Մեր լեզվի զարգացման արդի փուլում հատկապես տարածված են ոռուերենից կատարված բառային պատճենումները, որոնք ստվորաբար դիտվում են որպես իմաստային փոխառություններ: Օրինակ՝ բարի քեռի. «Նա մի բարի քեռի է, որն ուսանողների ուսման վարձերն է վճարում, շրջանից եկող ուսանողների համար անվճար ավտորուս է տրամադրում» /ՀԾ, «Բարի քեռին և նրա «քարզավաճիկները», 28.04.2009թ./:

Փաստենք, որ քաղաքական մերօրյա ելույթներում գործածված ու գործածվող նորարանությունները իիմնականում բացասական իմաստ են պարունակում: Այդ բառերը ուղղակիորեն հայելին են ներկա քաղաքական ուժերի պայքարի, անձի ինքնարտահայտման ու ինքնարտասորման: Հաջող PR-ի պարագայում բառընտրության ու բառագրծածության կարևորությունը հատկապես էական է մարդու մտածողության վրա ազդելու, ցանկալի հույզերի արթնացնելու տեսակետից:

Քաղաքական PR-ի լեզվին բնորոշ են նաև նորագույն հապավումները, որոնք իիմնականում հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունների, պետական-պաշտոնական տարրեր կառույցների կրծատ անվանումներ են և լրացնում են նորարանությունների շարքը, ինչպես՝ ԱԺՄ (Ազգային ժողովքավարական միություն), ՀՀԾ (Հայոց համազգային շարժում), ԵԱԽ (Երիտասարդության ազգային խորհուրդ), ՄԻՄ («Սահմանադրական իրավունք» միություն), ԱԺ (Ազգային ժողով) և այլն:

Ժամանակակից մամուլի լեզվի բառապաշարի վերջին տասնամյակը նշանափորվում է նոր բառեր կերտելու հարածուն միտումով՝ պայմանավորված հասարակարգում արմատական փոփոխություններով ու դրանից ածանցյալ մյուս զարգացումներով: Հայերենն ավանդաբար պահպանել է առավելապես սեփական բառակազմական միջոցներով հարստացնելու իր առանձնահատկությունը՝ նախկին բառակազմական կաղապարների գործուն կիրարկմանը: Սա ցույց է տալիս, որ ավանդաբար հայերենի

բառակազմական համակարգն ավելի կայուն է եղել լեզվի մյուս՝ ձևարանական և շա-
ռահյուսական համակարգերի համեմատությամբ:

НЕОЛОГИЗМЫ В ЯЗЫКЕ ПОЛИТИЧЕСКОЙ PR

Резюме

Л. Киракосян

Известно, что изменения в словарном составе языка напрямую обусловлены различными социальными, экономическими, культурными и другими процессами, происходящими на данном этапе развития языка. Словарный состав языка, в первую очередь, пополняется за счет неологизмов. За последнее десятилетие армянский язык обогатился тысячами новых слов. Изучение их словообразовательных моделей выявляет богатство словообразовательных возможностей армянского языка. В проанализированном материале в основном представлена общественно-политическая терминология, взятая из армянской прессы. Были использованы также материалы "Словаря неологизмов современного армянского языка" С.Элоян /Ереван, 2002/.